

המכון לאבחון, ייעוץ וטיפול
דר' דרלה בירון Ph.D
מומחית ללקויי למידה

שגיאות כתיב

שגיאות כתיב הינו מצב שכיח אצל ילדים, אולם צמצומן מצופה לקראת גיל 12 (סיום כיתה ו').
הכוונה לשימוש ברצף אותיות, שנועדו לייצג מילים, השונה מהכתיב התקני בשפה.

בגן קיים דגש על רכישת אותיות הא"ב ואף על צלילי העיצורים, כמו גם פיתוח המודעות הפונולוגית (מודעות לצלילים בשפה, בעיקר לצליל פותח וסוגר) ובכיתות א'-ב', אם לא קודם לכן, אנו רואים, כי ילדים כותבים באופן פונטי על פי שמיעה ואף קיים תהליך של בקרה אודיטורית (המללה תוך כדי כתיבה), בדרך כלל. הטעויות הנפוצות בכיתות אלו הינן כתיבה ללא אותיות אהו"י, כיון שהן אינן נשמעות וכן של החלפת צלילים דומים כמו א-ע-ה, ח-כ וכו'. בגיל זה, במיוחד, יש לשים לב באם קיימות טעויות בהעתקה וקושי בהפנמת תבניות כתיב, לאחר תרגול ושינון, שכן טעויות הכתיב הללו, יכולות לנבוע מליקויים שונים כגון: קשיים בזיכרון החזותי בשחזור החזותי, באינטגרציה החזותית מוטורית ועוד, שמצביעות על לקות למידה. אט אט עם החשיפה לשפה הכתובה והלימוד בבית הספר, לומד הילד, שמילה אינה תמיד נכתבת, כפי שנשמעת ושעליו לזכור כיצד היא נראית. מתרחש מעין תהליך של "צילום" המילה, כמו גם הבנה כי ישנם עיצורים שנשמעים אותו דבר (הומופונים – א=ע=ה, ח=כ=ק).

מכיתה ב' נחשפים הילדים לחוקי השפה בשעורים ולומדים חוקים מורפולוגיים. לדוגמא- מוספיות וכן שורשי מילים. בזכות לימוד זה מתפתח ומעמיק הידע האורתוגראפי והמורפולוגי. לדוגמא- אם התלמיד למד לכתוב את המילה 'אהב', הוא יפנים כי כל הטיות המילה יכילו את השורש א.ה.ב (אהבת, אוהבים) וכן יפנים מוספיות ותחיליות לדוגמא - הסיומת לרבים הנו "ים".

בשנים האחרונות חלה חזרה לשיטת ההכתבות בכיתה ואין צורך לציין כי הן חשובות ביותר ומסייעות רבות.

יש לזכור כי בנוסף למילות תוכן ופעלים, שלהן שורשים וחוקים, קיימות בשפה העברית מילות פונקציה, אשר שכיחות השגיאות בהן גבוהה יותר, שכן הדרך היחידה הינה ל"צלמן" (דוגמת המלים: עכשיו, לפיכך וכד'). בנוסף, קיימות מלים, אשר נכתבות באופן שונה, אולם נקראות באופן שווה וההבדל ביניהן הינו פירושו ושגיאות בהן נובעות לרוב מחוסר בידע לקסיקאלי.

ילדים רבים מסוגלים לחזור ולתקן את טעויותיהם. הסיבות לכך רבות, אולם בחלק גדול מהמקרים, הסיבה נעוצה ביכולת זיהוי אורתוגראפי תקין. מעבד אורתוגראפי בשל, בעת הזיהוי, פשוט יותר ממעבד אורתוגראפי בעת ההפקה (בכתיבה). לפיכך, קל יותר לילד לחזור לזהות ולתקן

רחוב אז"ר 20, רמת השרון 47203, טל: 03-5408182, פקס: 03-5472445
e-mail-darla@darla-biron.co.il
www.darla-biron.co.il

המכון לאבחון, ייעוץ וטיפול

דר' דרלה בירון Ph.D

מומחית ללקויי למידה

את שגיאותיו, למרות שכתב קטע מלווה בטעויות. קיימים, כמובן, מקרים, שבהם הילד יזהה את שגיאתו, אך לא יצליח לתקנה.

שגיאות פונטיות הן טעויות מורכבות יותר מטעויות אורתוגראפיות והכוונה לייצוג של עיצור בעיצור אחר, שלו צליל שונה. למשל, פ במקום ב. גם שיכול אותיות –"כבתתי" במקום "כתבתי" או השמטה/הוספה של עיצורים הם טעויות כתיב פונטיות. הסיבה לכך יכולה לנבוע מקושי במודעות הפונולוגית או בהבחנה השמיעתית, שכן עיצורים שונים נשמעים דומה, בשל מקום ההגייה הקרוב בפה, לדוגמא –ק' ו-ג', אולם גם בשל העדר חשיפה מספקת לשפה הכתובה, שכן אנו הוגים לעיתים מילים באופן שונה מזה, שאנו כותבים לדוגמא –רוגדים במקום רוקדים.

ילד, אשר מרבה לשגות מבחינה פונטית, מומלץ לבדוק שמיעה והבחנה שמיעתית אצל קלינאית תקשורת. בנוסף, באם לא חל שיפור בטעויות הכתיב, באופן הדרגתי ביחס לבני גילו, כל שכן עם סיום כיתה ו', מומלץ לערוך לו אבחון דידקטי מקצועי על מנת לאתר לקויות דוגמת דיסלקציה, דיסגרפיה ולקויות נוספות, שתוארו לעיל, שכן שגיאות הכתיב גם מקרינות על יכולות ההבעה בכתב ומנמיכות תוצרים בהפקת מידע כתוב.

דר' דרלה בירון

רחוב אז"ר 20, רמת השרון 47203, טל: 03-5408182 פקס': 03-5472445

e-mail-darla@darla-biron.co.il

www.darla-biron.co.il